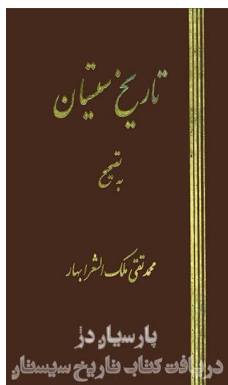

آثار باستانی و ارزش های تاریخی

کتاب تاریخ سیستان به تصحیح محمد تقی بهار+دریافت

نویسنده: شمشاد امیری خراسانی
انتشار: ۵ دی ۱۳۹۴ ۳۰ دقیقه مطالعه

چکیده مقاله

تاریخ سیستان از کتاب‌های کهن به زبان فارسی است که چندین تن (احتمالاً دو نفر) در طی سده‌های پنجم تا هشتم قمری آن را به نگارش درآورده‌اند. این کتاب جدا از ارزش تاریخی، از نظر زبان و ادبیات فارسی اهمیت بسیار زیادی دارد. از این کتاب تنها یک نسخه خطی به دست آمده است که متعلق است به قبل از سال ۸۶۴ هجری قمری که خودش از روی نسخه قدیمی‌تری نوشته شده است. تألیف کتاب از این کتاب تنها یک نسخه خطی به دست آمده است که تاریخ نوشتن نسخه، متعلق به سال ۸۳۹ خورشیدی (۸۶۴ قمری) و تاریخ تألیف آن سال ۷۰۴ خ. (۷۲۵ ق.)

پارسیان دژ / آثار باستانی و ارزش های تاریخی

تاریخ سیستان از کتاب های کهن به زبان فارسی است که چندین تن (احتمالاً دو نفر) در طی سده های پنجم تا هشتم قمری آن را به نگارش درآورده اند. این کتاب جدا از ارزش تاریخی، از نظر زبان و ادبیات فارسی اهمیت بسیار زیادی دارد.

از این کتاب تنها یک نسخه خطی به دست آمده است که متعلق است به قبل از سال ۸۶۴ هجری قمری که خودش از روی نسخه قدیمی تری نوشته شده است.

تألیف کتاب از این کتاب تنها یک نسخه خطی به دست آمده است که تاریخ نوشتن نسخه، متعلق به سال ۸۳۹ خورشیدی (۸۶۴ قمری) و تاریخ تألیف آن سال ۷۰۴ خ. (۷۲۵ ق.) است. این کتاب تألیف یک نفر نیست، بلکه دو یا سه نفر یکی پس از دیگری آن را به نگارش درآورده اند.

ساختار کتاب در صورت کنونی، کتاب در دو بخش مجزا با سبک های متمایز نوشته شده است. بخش اول که کتاب بخش اعظم آن نیز هست سبکی بسیار کهن دارد و به احتمال متعلق به قرن پنجم هجری قمری است. قسمت دوم کتاب در قرن هشتم نوشته شده است و کسی شرح حوادث بعد را به طور خیلی خلاصه ضمیمه کتاب کرده است. بخش اول کتاب بیش از ده برابر بخش دوم است.

اهمیت کتاب در این کتاب اطلاعات ارزشمند تاریخی ای وجود دارد که در کتاب های دیگر یافت نشده است، از جمله: اطلاعاتی پیرامون آغاز شعر فارسی و نخستین شاعران پارسی گوی (که در دربار یعقوب لیث پدید آمدند) نقل سرود آتشکده کرکوی که شاید یکی از قدیمی ترین سروده ها به زبان پارسی یا گویشی بسیار نزدیک به آن باشد. دو مورد اشاره به کتاب بندهشن (البته به صورت تحریف شده ابن دهشتی) که از اهم آثار به جامانده به زبان پهلوی است و تا آنجا که می دانیم این تنها کتاب قدیمی فارسی است که چنین اشارتی کرده است. همچنین مؤلف گاه اشارت هایی به شاهنامه بزرگ (و همکنون مفقود) ابوالمؤید بلخی کرده است و مطالبی را بر اساس آن نوشته است. لیکن دقیقاً مشخص نیست که نقل قول صد درصد یا چیزی شبیه آن کرده یا تنها از مطالب آن استفاده کرده است.

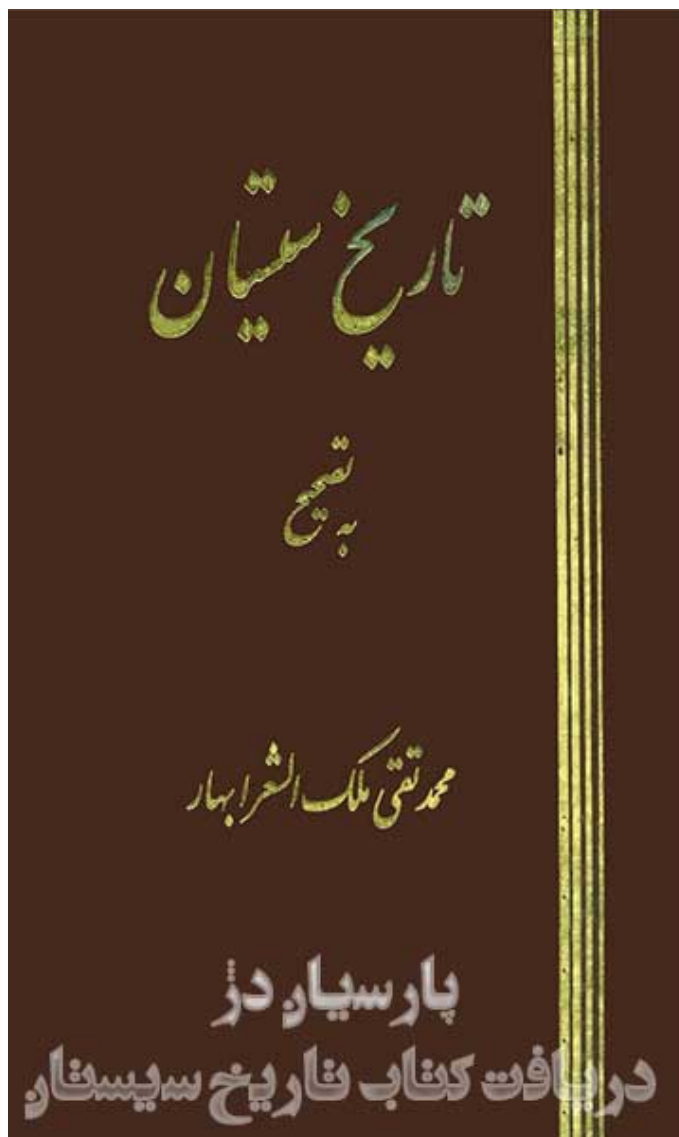
تصحیح کتاب هنوز نسخه دقیق و روشنی از این کتاب در دسترس نیست و نسخه کنونی را محمد تقی بهار از روی نسخه ای مغلو و ناتمام با رنج فراوان تصحیح کرده است. [نیازمند منبع] عنوان «تاریخ سیستان» را هم ملک الشعراء بهار برای آن برگزیده است و در متن کتاب نامی از عنوان آن برده نشده است. نخستین بار این مجموعه در روزنامه ایران قدیم (از شماره ۴۷۴ تا ۵۶۴ مورخه ۱۲۹۹ تا ۱۳۰۲ قمری) چاپ شد و بعدها بر اثر گردش روزگار، اصل آنچه به صورت پاورقی چاپ شده بود، به دست ملک الشعراء بهار افتاد و او با همان نسخه منحصر به فرد به تصحیح آن پرداخت و برای چاپ در اختیار وزارت معرف ایران قرار داد. محمد تقی بهار مقدمه ارزنده ای بر این کتاب نوشته است و ویژگی های نثری این کتاب کهن را بیان کرده است و واژه های کهن آن را به دست داده است.

منابع توضیحات در مورد کتاب تاریخ سیستان:

۱. رک ابوالحسن مبین: کتاب ماه تاریخ و جغرافیا، خرداد ۱۳۷۷ - شماره ۸

2. محمد ثابت، «کتابشناسی کتاب تاریخ سیستان».

نمونه ای از متن کتاب : (لینک) نامه یعقوب لیث صفاری در بالیدن به نیاکان و ستیز با تازیان به خلیفه

برای دانلود (کتاب تاریخ سیستان) اینجا را بفشارید

ارجاع به این مقاله

شمشاد امیری خراسانی، «کتاب تاریخ سیستان به تصحیح محمد تقی بهار+دریافت»، پارسیان دژ، ۱۳۹۴.

خواندن مقاله و پیوست‌های آن در وبسایت پارسیان دژ

نشانی ثابت این نسخه:

<http://parsiandej.ir/articles/1746/pdf/بها-تقی-محمد-تقی-بها.pdf>

آخرین ویرایش مقاله: ۱۲ مرداد ۱۴۰۵